
Zakład Geoeologii i Paleogeografii, WNoZiGP, UMCS, Lublin
malwinadzierzak@wp.pl, jarosz.joa@gmail.com, j.pietruczuk@onet.pl
monika_pietruczuk@wp.pl

MALWINA DZIERŻAK, JOANNA JAROSZ
JAROSŁAW PIETRUCZUK, MONIKA PIETRUCZUK

IV Seminarium Doktoranckie, 9–11 maja 2014, Mielnik

IV Doctoral Seminar, 9–11 May 2014, Mielnik

Tegoroczne, już IV Seminarium Doktoranckie, a zarazem trzecie wyjazdowe po Zwierzyńcu i Janowie Lubelskim, odbyło się w dniach 9–11 maja 2014 roku w Mielniku. Ideą tego typu spotkań jest prezentacja wyników badań, które są prowadzone przez doktorantów naszego wydziału, integracja, a przede wszystkim poznanie nowych miejsc ciekawych pod względem geomorfologicznym oraz kulturowym. W seminarium uczestniczyło 25 osób w tym: kierownik Studiów Doktoranckich WNoZiGP UMCS w Lublinie – dr hab. Marek Nowosad, prof. UMCS, prodziekan WNoZiGP UMCS w Lublinie – dr hab. Sławomir Terpiłowski, prof. UMCS, 17 doktorantów z WNoZiGP oraz 5 doktorantów z Uczelnianego Samorządu Doktorantów.

Seminarium podzielone było na dwie części. Pierwsza część – referatowa – odbywająca się w sobotę (10 maja) podzielona była na dwie sesje. Pierwszej, poświęconej prezentacji wyników badań doktorantów, przewodniczył dr hab. Marek Nowosad, prof. UMCS. W części tej swoje osiągnięcia zaprezentowało 6 młodych naukowców. Z uwagi na dość zróżnicowaną problematykę badań w rozprawach doktorskich w referatach poruszane były odmienne zagadnienia, począwszy od tematów z zakresu badań paleogeograficznych aż po analizę szeroko pojętego rynku turystycznego. W drugiej sesji – wprowadzającej do problematyki regionu Podlaskiego Przełomu Bugu, której przewodniczył dr hab. Sławomir Terpiłowski, prof. UMCS, mieliśmy możliwość wysłuchania 3 referatów. W części tej dość dokładnie zostały omówione takie kwestie, jak: osobliwości przyrody nieożywionej Mielnika i okolic, osadnictwo tatarskie na Polesiu Lubelskim oraz Święta Góra Grabarka. Podsumowaniem całego dnia był, odbywający się wieczorem, po zakończeniu sesji referatowej, wspólny grill, mający na celu jeszcze lepsze zapo-

znanie się uczestników seminarium, a także omówienie różnych tematów w nieco mniej „naukowej” atmosferze.

Druga część seminarium – terenowa – która odbyła się w niedzielę (11 maja), pozwoliła prześledzić kolejne etapy geologiczne tego obszaru, począwszy od górnej kredy do czasów współczesnych. Teoretyczne podwaliny tej części seminarium zawdzięczamy dr. hab. Sławomirowi Terpiłowskiemu, który jako doskonały znawca tego obszaru gruntownie zaznajomił nas z takimi zagadnieniami, jak: budowa geologiczna i rzeźba terenu, stosunki wodne, szata roślinna, stosunki ludnościowe, historia, gospodarka oraz turystyka Mielnika i okolic.

Jako iż część ta miała charakter terenowy, naszą „wycieczkę” rozpoczęliśmy od kopalni kredy piszącej. Ten niezwykle obiekt jest obecnie jedyną tego typu kopalnią funkcjonującą w Polsce. Mielnicka kreda genezą swą sięga górnokredowego ciepłego i głębokiego morza, w którym to powstała wskutek osadzania się wapiennych szkieletów organizmów planktonicznych (przede wszystkim otwornic i kokolitów) z domieszką pyłu kalcytowego. Początki eksploatacji surowca sięgają tutaj XVI wieku. Do 1952 roku kreda była wydobywana wyłącznie ręcznie, wykorzystywana na potrzeby okolicznych mieszkańców, od połowy XX wieku rozpoczęto zaś eksploatację na skalę przemysłową. Przypuszczalnie nazwa miejscowości wywodzi się z języka rosyjskiego, w którym to kredę określa się jako „mieł”.

Kolejnym punktem na naszej trasie było wzgórze morenowe określane jako Małe Uszeście. Ten mierzący 174 m n.p.m. pagórek stanowi zarazem przedłużenie ciągu moren czołowych, rozciągniętych równolegle pomiędzy Kornicą a Mielnikiem. Wraz z innym pagórkiem morenowym – Dużym Usześciem (204 m n.p.m.) – tworzą one rezerwat florystyczno-fitocentryczny, którego zadaniem jest ochrona oraz zachowanie stanowisk wielu rzadkich roślin ciepłolubnych, muraw oraz zarośli kseromorficznych. Rezerwat położony jest na północ od miejscowości Mielnik, na uroczysku Mielnik.

Ostatnim z punktów wycieczkowych w Mielniku była Góra Zamkowa. Na obiekt ten składa się wzgórze z XI–XII-wiecznym grodziskiem oraz wyraźnie zarysowaną w terenie fosą. Znajdują się też tutaj dość dobrze zachowane fragmenty XV-wiecznego zamku mielnickiego, spalonego w 1956 roku podczas potopu szwedzkiego, a także pozostałości murowanej kapliczki, zbudowanej w 1865 roku dla uczczenia ocalenia cara Aleksandra II, rozebranej w 1927 roku. Góra Zamkowa jest zarazem miejscem zawarcia unii mielnickiej.

W drodze powrotnej, poza częścią oficjalną seminarium, część osób udała się również na górę Grabarkę, będącą jednym z najważniejszych i najświętszych miejsc w religii prawosławnej. W skład całego obiektu wchodzi: utworzony w 1947 monaster żeński Świętych Marty i Marii, klasztorne cerkwie – Przemienienia Pańskiego, Ikony Matki Bożej „Wszystkich Strapionych Radość” oraz re-

fektarzowa – Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy, a także dwa Domy Pielgrzyma. Na terenie zespołu znajduje się również prawosławny cmentarz oraz „las krzyży”. Pierwsze wzmianki na temat Świętej Góry Grabarki sięgają 1710 roku i wiążą się z cudownym ocaleniem okolicznych mieszkańców przed epidemią cholery. Na pamiątkę tego wydarzenia w miejscu tym wybudowano kapliczkę Przemienienia Pańskiego.

Zakład Geologii i Paleogeografii, WNoZiGP, UMCS
al. Kraśnicka 2 cd, 20-718 Lublin
malwinadzierzak@wp.pl, jarosz.joa@gmail.com, j.pietruczuk@onet.pl
monika_pietruczuk@wp.pl

MALWINA DZIERŻAK, JOANNA JAROSZ,
JAROSŁAW PIETRUCZUK, MONIKA PIETRUCZUK

IX Warsztaty Młodych Geomorfologów, 6–8 maja 2014, Biała Góra

IX Workshops Young Geomorphologists, 6–8 May 2014, Biała Góra

W dniach 6–8 maja 2014 roku po raz dziewiąty odbyły się Warsztaty Młodych Geomorfologów, organizowane przez Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich. Pierwotnie tych spotkań stanowią coroczne warsztaty organizowane przez British Geomorphological Research Group w Windsorze (Wielka Brytania). Tym razem Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich wraz z Zakładem Geologii Instytutu Geologii i Geoinformacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zaprosiło młodych naukowców do Stacji Monitoringu Środowiska Przyrodniczego UAM w Białej Górze na wyspie Wolin.

Uczestnikami warsztatów byli młodzi geomorfolodzy z całego kraju. Głównym celem warsztatów było zapoznanie młodych naukowców z zasadami prowadzenia samodzielnej pracy naukowej, regułami formułowania projektów badawczych, przygotowaniem wystąpień i publikacji oraz metodami prowadzenia badań naukowych. Zarówno doktoranci, jak i uczestnicy studiów magisterskich

mieli okazję zapoznać się z tajnikami pracy naukowej. Podczas wykładów, dyskusji, pracy w grupach oraz indywidualnych wystąpień studenci mogli nabyć oraz przećwiczyć nowe umiejętności. Dodatkową korzyścią była możliwość spotkania młodych geomorfologów z różnych ośrodków naukowych z całego kraju, zapoznania się z różnorodną tematyką prowadzonych badań oraz wymiany doświadczeń. Stworzyło to doskonałą okazję do powstania nowych przyjaźni oraz integracji pomiędzy ośrodkami naukowymi, co stworzyło podwaliny pod przyszłą współpracę i wspólne prowadzenie badań.

Komitetowi naukowemu warsztatów przewodniczyli geomorfolodzy polscy w składzie: przewodnicząca SGP – dr hab. Zofia Rączkowska, prof. IGiPZ PAN w Krakowie; wice-przewodniczący SGP – prof. dr hab. Maria Łanczont (UMCS) i prof. UAM dr hab. Grzegorz Rachlewicz (Zakład Geoekologii, WNGiG, UAM w Poznaniu) oraz prof. dr hab. Piotr Migoń (Uniwersytet Wrocławski), prof. dr hab. Zbigniew Zwoliński, sekretarz SGP – dr Lucyna Wachecka-Kotkowska (Uniwersytet Łódzki); dr Anna Godlewska (WNoZiGP, UMCS w Lublinie). W Komitecie Organizacyjnym pod przewodnictwem dr. Marcina Winowskiego znaleźli się pracownicy i doktoranci WNGiG UAM w Poznaniu, SMŚP UAM w Białej Górze.

Rozpoczęcie IX Warsztatów Młodych Geomorfologów miało formę oficjalnego powitania uczestników przez organizatorów. Część referatową rozpoczęły wystąpienia przybliżające historię, strukturę i funkcjonowanie zarówno Światowego Stowarzyszenia Geomorfologów (prof. Z. Zwoliński – World Geomorphology), jak i Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich (prof. Z. Rączkowska – Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich). Następnie prezentowane były zagadnienia, mające przybliżyć wszystkim miejsce, w którym się znajdują. Wykład dr. R. Paluszkiewicza *Geomorfologia Pomorza Zachodniego* traktował o geomorfologii Pomorza na poziomie regionalnym, a dr. J. Tylkowskiego o zagadnieniach związanych z geomorfologią wyspy Wolin na poziomie lokalnym. Ostatni wykład w tym bloku przedstawił dr M. Winowski, w którym przybliżył niektóre z tematów badań prowadzonych w stacji, w tym – monitoring „zerw” w obrębie wybrzeża klifowego wyspy Wolin. Druga część pierwszego dnia warsztatów miała charakter szkoleniowy i podzielona była na dwa bloki. Blok 1 (*Wprowadzenie do badań naukowych*) podejmował zagadnienia przybliżające wszystkim uczestnikom sposoby planowania i organizacji badań naukowych (prof. UAM dr hab. Zbigniew Zwoliński) oraz finansowanie badań naukowych (dr hab. Z. Rączkowska, prof. IGiPZ). Blok 2 (*Publikacje naukowe*) miał za cel przedstawienie młodym naukowcom sposobów przygotowywania publikacji naukowych oraz zasad recenzji publikacji (dr A. Godlewska). Każdy z uczestników miał możliwość samodzielnie wykonać recenzję artykułu naukowego, którą następnie na forum grupy mógł przedstawić i przedyskutować. Wykładowo-warsztatowa forma bloków

dostarczyła niezwykle ciekawych informacji praktycznych, które młodzi badacze mogli rozwinąć i przećwiczyć w części warsztatowej.

Drugi dzień warsztatów podzielony był także na dwa bloki. Blok 1, wykładowo-warsztatowy: *Prezentacja naukowa, projekty badawcze*, poświęcony był właściwemu przygotowaniu prezentacji naukowej, zwrócono uwagę na najmniejsze niuanse i różne pułapki, które mogą spotkać prelegentów (dr A. Godlewska). Druga część bloku, poświęcona tematyce organizacji i przygotowania projektu badawczego, miała charakter teoretyczno-praktyczny (dr hab. Z. Rączkowska, prof. IGiPZ). W części teoretycznej uczestnicy zostali zapoznani z instytucjami wspierającymi finansowo młodych naukowców oraz zasadami pisania wniosków grantowych. W części praktycznej uczestnicy podzieleni zostali na grupy tematyczne, których zadaniem było zaprezentowanie wspólnie napisanego projektu badawczego skierowanego do jednej z instytucji wspierających finansowo młodych naukowców. Prezentowane wnioski bazowały na profesjonalnych wzorach wniosków, zawierały cel, zakres prac i planowane efekty, harmonogram i kosztorys.

Drugiego dnia warsztatów uczestnicy mieli także okazję zapoznać się ze sprzętem oraz metodami laboratoryjnymi wykorzystywanymi w badaniach mechaniki gruntów oraz składu chemicznego wody. Zaprezentowane zostały trzy laboratoria: hydrochemiczne, sedimentologiczne i geotechniczne oraz sprzęt specjalistyczny, który znajduje się na wyposażeniu Stacji Badawczej Biała Góra.

Na zakończenie dnia pełnego wrażeń organizatorzy zaprosili wszystkich na integracyjną biesiadę, która odbyła się w pobliskich Międzyzdrojach w chatce Wolińskiego Parku Narodowego, zwanej „Młynem”. Podczas kolacji wyświetlone zostały pokazy zdjęć z wypraw członków Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich. Wszyscy mogli obejrzyć przepiękne krajobrazy i cuda natury z całego świata na zdjęciach z wypraw do: Amazonii, Etiopii, Islandii, na Spitsbergen.

W programie warsztatów przewidziana została również sesja terenowa, podczas której przedstawiono zagadnienia dotyczące metodyki badań współczesnych procesów geomorfologicznych, kształtujących wybrzeże morskie, oraz badań obiegu materii i przepływu energii w zlewniach jeziornych, prowadzonych w ramach programu Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego. W dniu, w którym pogoda sprzyjała wędrownikom, uczestników zabrano na wyprawę wzdłuż malowniczego wybrzeża klifowego, prezentując kilka stanowisk:

- posterunek meteorologiczny, gdzie poruszono temat uwarunkowań hydrometeorologicznych procesów geomorfologicznych, kształtujących wybrzeża morskie,

- stanowisko „zerwa”, gdzie opisano monitoring geomorfologiczny osuwisk klifowych,

- stanowisko „klif”, w którym omówiono wiele aspektów, takich jak: geologia i geomorfologia oraz kartowanie geomorfologiczne wybrzeża klifowego,

tempo erozji wybrzeża klifowego, wpływ procesów ekstremalnych na funkcjonowanie systemu denudacyjnego wolińskich klifów oraz funkcje ochronne i edukacyjne Wolińskiego Parku Narodowego,

– stanowisko „Grodno” z informacjami na temat obiegu wody i materii w zlewni jeziora Gardno.

Oprócz aspektów czysto naukowych wycieczka zapewniła również niezwykle doznania wizualne. Piękny krajobraz wolińskiego wybrzeża wywarł na wszystkich uczestnikach ogromne wrażenie. Stacja naukowa oraz Park Narodowy swoim klimatem zachęcają do ponownego przyjazdu i być może podjęcia wysiłku wspólnych badań.

Na zakończenie warsztatów każdy z uczestników mógł odebrać gratulacje i podziękowania oraz dyplom ukończenia warsztatów z rąk prezesa SGP – pani prof. dr hab. Zofii Rączkowskiej.

Chcieliśmy złożyć gorące podziękowania pracownikom Stacji Monitoringu Środowiska Przyrodniczego UAM w Białej Górze oraz doktorantom Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za miłe przyjęcie, a całemu komitetowi naukowemu za niezwykle interesujące przekazanie nam informacji teoretycznych i praktycznych. Mamy nadzieję, iż tradycja Warsztatów Młodych Geomorfologów będzie kontynuowana w kolejnych latach z równie dużym sukcesem.